

กส.ม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน



### คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๐ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๓๒๔/๒๕๖๒

เรื่อง สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและสิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่าถูกโต้แย้งสิทธิการครอบครองที่ดินและได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำและเงิน

ผู้ร้อง ██████████

ผู้ถูกร้อง องค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ดยอด ที่ ๑  
บริษัท ██████████ ที่ ๒

#### ๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๒) ตามคำร้องที่ ๓๘๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ กล่าวอ้างว่า ผู้ร้องครอบครองและทำประโยชน์บนที่ดินในพื้นที่ ██████████ ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร เนื้อที่ประมาณ ██████████ โดยได้ยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท.๕) ต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ และได้เสียภาษีบำรุงท้องที่ตลอดมา ปราบกว่าเมื่อปี ๒๕๕๓ ผู้ร้องได้ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินและเสียภาษีบำรุงท้องที่ต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังเช่นที่เคยปฏิบัติ แต่ได้รับการปฏิเสธ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่าเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการอ้างสิทธิครอบครองในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ผู้ร้องเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการลิดรอนสิทธิของผู้ร้อง อีกทั้งยังเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ถูกร้องที่ ๒ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีความทับซ้อนกับพื้นที่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นคำขออนุญาตประทานบัตรเหมืองแร่ทองคำและเงิน และผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เข้าทำลายพืชผลทางการเกษตรของผู้ร้อง นอกจากนี้การประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำและเงินของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชน จึงขอให้ตรวจสอบ

#### ๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๒) พิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน และสิทธิชุมชน ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕

/๓. การตรวจสอบ...

### ๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๒) ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนดำเนินการตรวจสอบ ต่อมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๒) พ้นจากตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๓) จึงมอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากรดำเนินการตรวจสอบต่อไป ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ต่อมาคณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากรสิ้นสุดวาระลงในวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ อันเป็นวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ ตามคำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๒๖/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๐ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๑) หนังสือจังหวัดพิจิตร ด่วนที่สุด ที่ พจ ๐๐๑๗/ว ๑๘๒๑ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๑ ถึงนายอำเภอทุกอำเภอและนายกเทศมนตรีเมืองทุกแห่ง

๒) สำเนาคำพิพากษาศาลจังหวัดพิจิตร คดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] คดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๔

๓) สำเนาคำพิพากษาศาลปกครองพิเศษโลก คดีหมายเลขดำที่ ๒๒๘/๒๕๕๓ คดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๕

### ๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้องและข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังในเบื้องต้นได้ว่า ที่ดินพิพาทตั้งอยู่ในพื้นที่ [REDACTED] ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ซึ่งผู้ร้องได้อ้างการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว และได้ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินและเสียภาษีบำรุงท้องที่มาโดยตลอด ในปี ๒๕๕๓ ผู้ร้องได้ยื่นแบบแสดงรายการที่ดินและแสดงความประสงค์ที่จะเสียภาษีบำรุงท้องที่ต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังเช่นที่เคยปฏิบัติ แต่ได้รับการปฏิเสธ โดยมีข้อเท็จจริงปรากฏว่าเมื่อปี ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เข้าไปทำลายพืชผลทางการเกษตรของผู้ร้อง ผู้ร้องจึงได้ยื่นฟ้องผู้ถูกร้องที่ ๒ กับพวกรวม ๔ คน ในความผิดฐานบุกรุกและทำให้เสียหายเป็น

/คดีอาญา...



คดีอาญาต่อศาลจังหวัดพิจิตร ตามคดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] ซึ่งศาลจังหวัดพิจิตรรับฟังข้อเท็จจริงได้ว่า เดิมที่ดินดังกล่าวเป็นของบิดาของผู้ร้อง ต่อมาบิดาของผู้ร้องได้ขายที่ดินให้กับผู้ซื้อและผู้ซื้อได้มีการขายที่ดินต่อให้กับบริษัท [REDACTED] ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของผู้ถูกร้องที่ ๒ ดังนั้น ผู้ร้องมิใช่เจ้าของที่ดินพิพาท จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ไม่มีอำนาจฟ้อง พิพากษายกฟ้อง ตามคดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๔

ส่วนการประกอบกิจการของผู้ถูกร้องที่ ๒ นั้น ประมาณปี ๒๕๔๖ - ๒๕๔๗ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ยื่นคำขอประทานบัตรเหมืองแร่ทองคำและเงินในพื้นที่หมู่บ้านเขาหม้อต่ออุตสาหกรรมจังหวัดพิจิตร ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยคำแนะนำของคณะกรรมการเหมืองแร่ได้ออกประทานบัตรให้กับผู้ถูกร้องที่ ๒ รวมเนื้อที่ [REDACTED] มีอายุประทานบัตร ๒๐ ปี เมื่อปี ๒๕๕๓ ราษฎรในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ยื่นคัดค้านการขอประทานบัตรต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยราษฎรซึ่งได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ยื่นฟ้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ คณะกรรมการเหมืองแร่ อธิบดีกรมป่าไม้ และผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อศาลปกครองพิษณุโลก ตามคดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนประทานบัตรที่ออกให้กับผู้ถูกร้องที่ ๒ เพิกถอนมติของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่เห็นชอบให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่สาธารณประโยชน์ เพิกถอนคำสั่งกรมป่าไม้ที่อนุญาตให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ และขอให้สั่งระงับการดำเนินการใดๆ ในเขตพื้นที่ประทานบัตร โดยศาลปกครองพิษณุโลกได้มีคำสั่งเรียกผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้ามาเป็นคู่กรณีในฐานะผู้ร้องสอด ต่อมาศาลปกครองพิษณุโลกได้พิพากษาเพิกถอนประทานบัตรของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยให้การเพิกถอนมีผลในวันที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่จัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการเหมืองแร่ทองคำให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ ให้เสร็จสมบูรณ์ภายในกำหนดหนึ่งปี หรือเมื่อรายงานนั้นไม่ได้รับความเห็นชอบ ทั้งนี้ นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด คำขออื่นให้ยก ตามคดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๕

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นว่า ประเด็นที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ งดการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ และงดการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดินดังกล่าว นั้น เป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ดำเนินการตามแนวปฏิบัติของกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือที่

/สาธารณสุขประโยชน์...

สาธารณประโยชน์ที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยแนวปฏิบัติดังกล่าวได้กำหนดให้มีการยกเลิกแบบแสดงรายการที่ดินและงดการประเมินภาษีบำรุงท้องที่และงดการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่สำหรับที่ดินนั้น เพื่อป้องกันมิให้มีบุคคลอ้างสิทธิครอบครองที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ และประเด็นพิพาทเกี่ยวกับการครอบครองที่ดินของผู้ร้องตามคำร้องนี้เป็นประเด็นเดียวกับเรื่องที่ศาลจังหวัดพิจิตร มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว ตามคดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๔ จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่อง หากเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเป็นเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาคำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เห็นควรยุติเรื่อง

ส่วนประเด็นปัญหาผลกระทบอันเกิดจากการประกอบกิจการของผู้ถูกร้องที่ ๒ นั้น เป็นประเด็นเดียวกับเรื่องที่ศาลปกครองพิษณุโลกได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว ตามคดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๕ จึงเป็นกรณีตามมาตรา ๓๙ (๑) ประกอบมาตรา ๓๙ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสั่งยุติเรื่อง หากเป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเป็นเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาคำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว เห็นควรยุติเรื่อง เช่นเดียวกัน

#### ๕. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง

#### คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายวัส ติงสมิตร	ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายสมณ์ พรหมรส	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางสาวอารีวรรณ จตุทอง	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ